

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ υπ' αριθμ. 77/2018
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ε' Τμήματος

Συνεδρίαση της 23^{ης} Απριλίου 2018

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Πανταζή, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Σταύρος Σπυρόπουλος και Γεώργιος Γρυλωνάκης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Γεώργιος Γρυλωνάκης, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός ερωτήματος : Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΔΙΔΑΔ/Φ53β/616/οικ.6862/15-2-2018 έγγραφο της Διεύθυνσης Διαχείρισης Ανθρωπίνου Δυναμικού – Τμήμα Πειθαρχικής Ευθύνης και Δεοντολογίας του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

Περίληψη ερωτήματος: Εάν, στο πλαίσιο χορήγησης αδειών και διευκολύνσεων στους δημοσίους υπαλλήλους που ασκούν την επιμέλεια προσώπων με συγκεκριμένο ποσοστό αναπηρίας ή πάσχουν από ειδικές παθήσεις, και προκειμένου να θεωρηθεί ότι ο ορισθείς ως δικαστικός συμπαραστάτης έχει και την επιμέλεια του συμπαραστατούμενου, πρέπει η ανάθεση της επιμέλειας να αναφέρεται ρητά στο διατακτικό της δικαστικής απόφασης, με την οποία αποφασίζεται η δικαστική συμπάρασταση ή αυτό συνάγεται από την υπαγωγή του συμπαραστατούμενου σε καθεστώς πλήρους στερητικής δικαστικής συμπάραστασης ή περαιτέρω θα πρέπει η ανάθεση της επιμέλειας του προσώπου αυτού να κρίνεται κατά περίπτωση.

Επί του ως άνω ερωτήματος το Ε' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Νομοθετικό πλαίσιο

1. Στα άρθρα 1666,1667,1676,1677,1679,1680,1681 και 1684 του Α.Κ., τα οποία εντάσσονται στο δέκατο έκτο Κεφάλαιο του Α.Κ., υπό τον τίτλο "ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ", ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 1666.

« Ποιοι υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση.

Σε δικαστική συμπαράσταση υποβάλλεται ο ενήλικος: 1. Όταν λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή λόγω σωματικής αναπηρίας αδυνατεί εν όλω ή εν μέρει να φροντίζει μόνος για τις υποθέσεις του, 2. Όταν, λόγω ασωτίας, τοξικομανίας ή αλκοολισμού, εκθέτει στον κίνδυνο της στέρσης τον εαυτό του, το σύζυγό του, τους κατιόντες του ή τους ανιόντες του.

Ο ανήλικος, που βρίσκεται υπό γονική μέριμνα ή επιτροπεία, μπορεί να υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση, αν συντρέχουν οι όροι της, κατά το τελευταίο έτος της ανηλικότητας. Τα αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση αρχίζουν, αφότου ο ανήλικος ενηλικιωθεί».

Άρθρο 1667.

«Η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση αποφασίζεται από το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του ίδιου του πάσχοντος ή του συζύγου του, εφόσον υπάρχει έγγαμη συμβίωση, ή των γονέων ή τέκνων του ή του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως. Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1666, την αίτηση μπορεί να υποβάλλει και ο επίτροπος του ανηλίκου.

Όταν το πρόσωπο πάσχει αποκλειστικά από σωματική αναπηρία, το δικαστήριο αποφασίζει μόνο ύστερα από αίτηση του ίδιου».

Άρθρο 1676.

«Αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση.

Ανάλογα με την περίπτωση, το δικαστήριο που υποβάλλει ένα πρόσωπο σε δικαστική συμπαράσταση, είτε: 1. τον κηρύσσει ανίκανο για όλες ή για ορισμένες δικαιοπραξίες, γιατί κρίνει ότι αδυνατεί να ενεργεί γι' αυτές αυτοπροσώπως (στερητική δικαστική συμπαράσταση, πλήρης ή μερική) είτε 2. ορίζει ότι για την ισχύ όλων ή ορισμένων δικαιοπραξιών του απαιτείται η Συναίνεση του δικαστικού συμπαράσταση (επικουρική δικαστική συμπαράσταση, πλήρης ή μερική) είτε 3. αποφασίζει συνδυασμό των δύο προηγούμενων ρυθμίσεων. Το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από την αίτηση, οφείλει όμως να επιβάλλει στον συμπαραστατούμενο τους ελάχιστους δυνατούς περιορισμούς που απαιτεί το συμφέρον του. Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1667, το δικαστήριο δεν μπορεί να επιβάλει, με την αρχική ή την τροποποιητική απόφασή του, περιορισμούς περισσότερους από όσους ζητούνται».

Άρθρο 1677.

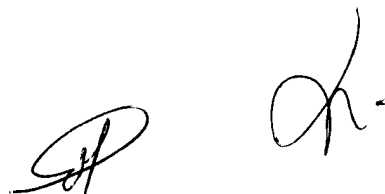
«Με μεταγενέστερη απόφασή του, το δικαστήριο μπορεί να τροποποιεί και αυτεπάγγελα το είδος και την έκταση της δικαστικής συμπαράστασης.

Η υποβολή του συμπαραστατούμενου σε καθεστώς πλήρους στέρησης της δικαιοπρακτικής του ικανότητας πρέπει να ορίζεται στην απόφαση ρητά.

Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο ή στη δικαστική απόφαση, ο συμπαραστατούμενος δεν μπορεί να επιχειρεί, αν η δικαστική συμπαράσταση είναι στερητική, αυτοπροσώπως και, αν είναι επικουρική, χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, όσες πράξεις δεν μπορεί να επιχειρεί ο επίτροπος του ανηλίκου χωρίς την άδεια του δικαστηρίου, ούτε να διεξάγει τις συναφείς με αυτές δίκες.

Επίσης δεν μπορεί, εφόσον δεν του έχει επιτραπεί ρητά, να επιχειρεί μόνος χαριστικές δικαιοπραξίες, να εισπράττει και να παρέχει εξόφληση.

Η διάταξη του άρθρου 1527 έχει ανάλογη εφαρμογή».

Άρθρο 1679.

« Όταν το δικαστήριο υποβάλλει τον συμπαραστατούμενο σε συνδυασμό στερητικής και επικουρικής δικαστικής συμπαράστασης, ορίζει ρητά στην απόφασή του ποιες πράξεις δεν μπορεί ο συμπαραστατούμενος να επιχειρεί χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη του. Ο συνδυασμός μπορεί να συνίσταται και στο να αφαιρεί το δικαστήριο από αυτόν τον οποίο υποβάλλει σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση, την αυτοπρόσωπη διοίκηση της περιουσίας του, είτε στερώντας του ταυτόχρονα και την ελεύθερη διάθεση των εισοδημάτων από αυτήν είτε όχι, και να την αναθέτει στον δικαστικό συμπαραστάτη».

Άρθρο 1680.

« Αρμοδιότητες ως προς την επιμέλεια.

Το δικαστήριο μπορεί να αναθέτει στον δικαστικό συμπαραστάτη εν όλω ή εν μέρει και την επιμέλεια του προσώπου του συμπαραστατούμενου. Κατά την άσκηση της επιμέλειας, ο δικαστικός συμπαραστάτης οφείλει να εξασφαλίζει στον συμπαραστατούμενο τη δυνατότητα να διαμορφώνει μόνος του τις προσωπικές του σχέσεις, εφόσον του το επιτρέπει η κατάσταση του».

Άρθρο 1681.

« Έναρξη αποτελεσμάτων.

Τα αποτελέσματα της δικαστικής συμπαράστασης αρχίζουν αφότου δημοσιευθεί η σχετική απόφαση. Για την έναρξη όμως του λειτουργήματος του δικαστικού συμπαραστάτη απαιτείται τελεσιδικία της απόφασης που τον διορίζει».

Άρθρο 1684.

« Στοιχεία που συνεκτιμώνται.

Όλες οι πράξεις του δικαστικού συμπαραστάτη, του εποπτικού συμβουλίου ή του δικαστικού πρέπει να αποβλέπουν στο συμφέρον του συμπαραστατούμενου.

Πριν από κάθε ενέργεια ή απόφαση, πρέπει να επιδιώκεται η προσωπική επικοινωνία με τον συμπαραστατούμενο και να συνεκτιμάται η γνώμη του».

Ερμηνεία διατάξεων

Από την ερμηνεία των προαναφερομένων διατάξεων προκύπτουν, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, τα ακόλουθα:

2. Ως δικαστική συμπαράσταση νοείται η νομική κατάσταση, στην οποία τίθεται με δικαστική απόφαση ένα ενήλικο πρόσωπο είτε λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή λόγω σωματικής αναπηρίας, εξαιτίας των οποίων αδυνατεί ολικώς ή μερικώς να επιμεληθεί του εαυτού του ή των υποθέσεών του, καθώς και όταν λόγω ασωτίας, τοξικομανίας ή αλκοολισμού εκθέτει σε κίνδυνο τον εαυτό του τον ή τη σύζυγό του, τους κατιόντες ή τους ανιόντες του.

3. Το δικαστήριο που επιλαμβάνεται της αίτησης για τη θέση ορισμένου προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, ανάλογα με τις ειδικές περιστάσεις κάθε περίπτωσης, αποφασίζει και την υποβολή του προσώπου που πάσχει στο κατάλληλο είδος δικαστικής συμπαράστασης (στερητική δικαστική συμπαράσταση πλήρης ή μερική, επικουρική δικαστική συμπαράσταση πλήρης ή μερική επικουρική, συνδυασμός μερικής στερητικής και μερικής επικουρικής δικαστικής συμπαράστασης). Στην περίπτωση της πλήρους δικαστικής συμπαράστασης, το πρόσωπο το οποίο τίθεται στη κατάσταση αυτή (συμπαραστατούμενος) κηρύσσεται ανίκανο για όλες τις δικαιοπραξίες και περιέρχεται σε κατάσταση πλήρους δικαιοπρακτικής ανικανότητας, δικαιοπρακτεί δε δια του δικαστικού συμπαραστάτη.

4. Κατά τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 1680 Α.Κ, η επιμέλεια του συμπαραστατούμενου μπορεί να ανατεθεί ολικώς ή μερικώς στον δικαστικό συμπαραστάτη, ο οποίος έχει υποχρέωση να εξασφαλίζει στον συμπαραστατούμενο τη δυνατότητα να διαμορφώνει μόνος του τις προσωπικές του σχέσεις, εφόσον, βεβαίως, η κατάστασή του το επιτρέπει. Ως εκ τούτου, κατά το σύστημα που ακολουθεί η ρύθμιση του Α.Κ., η επιμέλεια του συμπαραστατούμενου προϋποθέτει σε κάθε περίπτωση, ακόμα και επί πλήρους στερητικής δικαστικής συμπαράστασης, την ανάθεσή της από το δικαστήριο στον δικαστικό συμπαραστάτη. Αν η ανάθεση της επιμέλειας του συμπαραστατούμενου στον δικαστικό συμπαραστάτη δεν ορίζεται από το δικαστήριο, αυτή δεν αποτελεί περιεχόμενο της δικαστικής συμπαράστασης

και δεν μπορεί να ασκηθεί από αυτόν αλλά παραμένει στον συμπαραστατούμενο, ο οποίος μπορεί να επιμελείται τα του προσώπου του. Η ρύθμιση αυτή του Α.Κ ως προς την επιμέλεια του συμπαραστατούμενου, υπαγορεύεται από τις αρχές της προστασίας της αξιοπρέπειας και της προσωπικότητας του πάσχοντος, όπως αυτές κατοχυρώνονται στα άρθρα 2 παρ.1 και 5 παρ.1 του Συντάγματος, καθώς και την υποχρέωση που προκύπτει από αυτές, δηλαδή της παροχής δυνατότητας στο συμπαραστατούμενο να διαμορφώνει μόνος του τις προσωπικές του σχέσεις στο βαθμό που το επιτρέπει η κατάστασή του, αρχές οι οποίες επιβεβαιώνονται και από τη διατύπωση των άρθρων 1680 και 1684 Α.Κ [βλ. Έφη Κουνουγέρη – Μανωλεδάκη, Οικογενειακό Δίκαιο 1988 Τόμος ΙΙ , σελ. 465, Ι. Σπυριδάκη, Η δικαστική συμπάρσταση, σελ.88, Ι. Δεληγιάννη, Η Δικαστική Συμπάρσταση, σελ. 86 και ΠΠρΑθ. 2883/2011, ΜΠρ.Αθ. 1321/2014, ΜΠρΛαμ. 17/2016- ΝΟΜΟΣ]. Σημειώνεται, παρενθετικά, ότι το ζήτημα της ανάθεσης της επιμέλειας του προσώπου του συμπαραστατούμενου στο δικαστικό συμπαραστάτη προβλημάτισε την οικεία νομοπαρασκευαστική επιτροπή, η αρχική πρόταση προς την οποία ήταν να ισχύσει, ως κανόνας, ότι ο δικαστικός συμπαραστάτης υποχρεούται (και δικαιούται) να επιμελείται του προσώπου του συμπαραστατούμενου, μόνο εφόσον το απαιτεί ο σκοπός , για τον οποίο τον διόρισε το δικαστήριο. Τελικά επικράτησε η άποψη να ισχύσει ο αντίστροφος κανόνας , δηλαδή ο δικαστικός συμπαραστάτης να έχει την επιμέλεια του συμπαραστατούμενου μόνο όταν του την αναθέτει το δικαστήριο (βλ. Ι. Δεληγιάννη, ό.π. σελ. 86).

5. Η ανάθεση της κατά τα ως άνω επιμέλειας μπορεί να ορίζεται ρητώς στο διατακτικό της οικείας δικαστικής απόφασης, μπορεί , όμως, να προκύπτει και από το αιτιολογικό μέρος της απόφασης αυτής, όταν σε αυτό η ανάθεση της επιμέλειας παρατίθεται σαφώς ως πόρισμα σχετικού δικανικού συλλογισμού (πρβλ. Σ. Κουσουλή σε Κεραμέως/Κονδύλη /Νίκα, Ερμηνεία ΚΠολΔ, Τόμος Ι , σελ. 640 παρ.1, Β. Βαθρακοκόιλη , Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, Τόμος Β', σελ. 473 παρ. 27, Ε.Κουτούπα-Ρεγγάκου, Το Δεδικασμένο των αποφάσεων των Διοικητικών Δικαστηρίων, σελ. 145)

6. Κατ' ακολουθία, στη περίπτωση της πλήρους στερητικής δικαστικής συμπάρστασης, η επιμέλεια του συμπαραστατούμενου ασκείται ολικώς ή μερικώς από τον δικαστικό συμπαραστάτη, μόνο στην περίπτωση που αυτή του ανατίθεται

ρητά από το δικαστήριο ή τούτο προκύπτει σαφώς από το αιτιολογικό της δικαστικής απόφασης, ως πόρισμα σχετικού δικανικού συλλογισμού .

Απάντηση

7. Ενόψει των προαναφερομένων, στο υποβληθέν ερώτημα αρμόζει, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, η απάντηση ότι επί πλήρους στερητικής δικαστικής συμπαραστάσης, η επιμέλεια του συμπαραστατούμενου ασκείται ολικώς ή μερικώς από τον δικαστικό συμπαραστάτη, μόνο όταν αυτή του ανατίθεται ρητά από το δικαστήριο ή αυτό προκύπτει σαφώς από το αιτιολογικό της δικαστικής απόφασης, ως πόρισμα σχετικού δικανικού συλλογισμού .

Θεωρήθηκε

Αθήνα, 3-5-2018

Η Πρόεδρος του Τμήματος Ι

Μεταξία Ανδρογιάννη

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Γεώργιος Γρυλωνάκης

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους